

Euskal Herria

eranskina

Guztion nazioa, guztiontzako nazioa

Biltzar nagusia

ZA
BAL
TZEN

Zbkia

TXT 20156

DOKUMENTAZIO
ZENTROA

I
L
A
I
B

25 urte lanean

PONENTZIA POLITIKOAREN
"EUSKAL HERRIA"
ATALERAKO EGUNERATZE
ERANSKINA

Oharra

Eranskin honek tratamendu berezia izango du, eta testu honi zuzenketak aurkezteko epea otsailaren 29a arte luzatuko da.

EUSKAL HERRIARENtzako ESZENATOKI DEMOKRATIKOA- RENGADAKO PROZESUA. SU-ETENAREN HAUSTURA

1.- Prozesuaren bilakaera

1.1.- Gogoeta nagusia

(1) 98ko irailean zabaldu zen egoerak eszenatoki demokratiko baten aldeko prozesu politikoa sustatzeko eta garatzeko oinarritzko konpromezuak eta akordioak zehaztu ditu. Honela, Euskal Herriaren hitzarekiko onespenean eta errespetuan oinarritutako prozesu honek utz diezaion gure herriari beste marku juridiko-politiko batera heltzen: Lizarragarazi, Udalbitza eta erakundeen arteko akordioak.

(2) Borroka eta erresistentzialdi luze baten ondorio den arren, epe motz xamar batean politikoen, sindikatuen eta gizartearen gehiengoak Madril eta Pariseko gobernuetara aurrez aurre jarri dira: hauek egungo marko juridiko-politikoak lubaki bihurtu dute. Egun bizi dugun politikaldiaren aldaketa ez dela lineala kontuan hartuz, LABek euskal gizartearen azken aldian eman diren aurreratze objektiboak eta subjektiboak positiboki baloratzen ditu.

(3) Gizartearen sortu ziren itzaropenei ez zaie era egoki batez eragin prozesuan murgildurik gauden politika, sindikatuko eta gizarte-sektore guztien protagonismoa eta dinamismoa garatzeko. Hori dela eta, gizartearen baikortasun, nahasmen eta geldotasuneko sentipen nahasiak txertatu dira.

(4) Esparru anitzetan piztu den laguntzari eta gizarte konpromizuari onuragarria deritzogun arren, epe motza igaro dela, eta lehengo aldien norgehiagoken ondorioak kontuan hartuz, begibistakoa da hauek ez-nahikoak direla Madrileko eta Pariseko jarrera eta

estrategia gainbehera dadin.

(5) Elkarrizketari eta negoziazioari egiten zaion probokazio eta sabotai estrategiak indar abertzale eta aurrerakoiak, bi Estatuen jarrera alde batera utziz, prozesuan sakontzera behartzen ditu.

(6) Lizarra-Garaziren eta espetxeratuen eskubideen aldeko gizarte-erantzunaren aktibatzean sakontze ezak eta lankidetzaren etorkizuna adierazten duten politika proposamenak zehaztuak ez egoteak "krisialdi" bati eragin diote; honen adierazpen biribilena 1999ko azaroan ETAk bere su-etena bertan behera utzi zuenean eman zen.

(7) PP eta PSOEko zuzendaritzek azaldu dituzten konstituzio-lubakiez gain, Estatu ereduak azken hilabetetako eztabaida politikoan bere biziko garrantzia hartu du. Eta horrek, estrategikoki, ezegonkorra dela eta nazioen errealitatei erantzuteko porrot egin duela adierazten du.

1.2.- Euskal gehiengo sindikala

(8) Alderdi politikoek prozesua egituratzen eta garatzen hartu duten garrantziak euskal gehiengo sindikalaren solasaldia eta protagonismoa galtzea eragin du eta LABen baitan -zuzendaritzatik sail sindikaleraino- bideratu behar dugun prozesuaren ikusleak izatearen mentalitatearen eragina izan da.

(9) Euskal gehiengo sindikalak ez du behar bezala baloratu eta erantzun solaskidetatasunaren galera, eta era berean, ezgauza izan da azken urtetan sustatu den kapitala eta aktiboa nahiz 99ko maiatzaren 21eko greba orokorraren emaitza arrakastatsua klabe politiko eta sozialean kudeatzeko; horri sekulako akatsa deritzogu.

(10) LABek egoera hau bidera dadin egin dituen ahaleginak ez du ordainik aurkitu ELAren jarrerari: Euskal Herriak eusten dion norgehiagoka historikoaren tamainarekiko jarrera geldo eta kontraesankorrak baitarabil.

(11) Euskal presoaren eskubideen aldeko mobilizazioei geureak edo autonomoak diren irizpideekin ekiteko ezgaitasuna; marko juridiko-politiko berri baten inguruan proposamen mailaren gelditzea; eta era berean, 35 orduaz politikoki eta sindikalki egiten den

kudeaketa urriak, euskal gehiengo sindikalak elkarrekin egiten duen lanari erreferentzialtasunez eta proiektioz hornitzen iraun dakion bideratu behar diren errealitateak dira.

1.3.- EAJ

(12) 1999ko uztailaren 13an egin ziren hauteskundeak EAJren baitan zetzaten zalantzak eta galderak areagotu ziren, eta prozesuan eta bere parte hartze mailan gelditze bat gertatu zen. Lizarra-Garaziko sozializazioari, presoen aldeko gizarte-bizkortzeari, eta Udalbitzako erritmoari eragin die EAJren moteltze edo gelditze horrek.

(13) EAJ diskurtso batean gelditu da, non bere jarrera bake prozesu batekiko inbertsio gisa hartzen du; une honetan, ezgauza ikusten du bere burua erabakikortasunez eta uste osoz Euskal Herria beste eszenatoki politiko batera eramango duen eskaintza zehatza planteatzeko.

(14) PPK eztabaidatzeari eta negoziatzeari eman dion ezetzak, eta erronka estrategiko berria Ezker Abertzaleari zehazteko eta planteatzeko barne kohesio ezarekin batera, EAJ defentsarako jarrera hartzera eraman dute, eta prozesua, gelditzera.

(15) Biltzar Nagusirako barne eztabaidak, Lizarra-Garazi eta abertzaleen arteko lankidetzaren aurkako zenbait sektorek publikoki eta barne mailan egin duten erasoak gainditzean adierazten dena, Euskal Herriaren eraikuntzaren estrategian gogoz sakon dadin nolabaiteko jarrera politiko eta antolamendukoa sustatzen du.

(16) Pairatu duen gelditze honetaz gain, EAJ nabarmenki aurrera egin du bere jarreretan, eta askok pentsaezina zeritzoten bidea burutu dute, eta kokatu diren koordena-deetan kokatu direla, Madrilekiko eskeko autonomismora itzultzea gero eta zailagoa suertatzen da.

1.4.- Ezker Abertzalea

(17) Azken hil hauetan, Ezker Abertzaleak bi Estatuetikiko bide demokratikoak erabiliz norgehiagoka politikoa artikulatzeko asmoz, azaldu du gehiengo politiko, sindikala eta soziala egituratzeko duen estrategia-irraia. Konpromezu hau LABek eragiten du eta bere osotasunean dirauenari deritzo.

(18) Bi Gobernuek planteatzen duten etengabeko sabotaiak eta zirikatze estrategia; EAJren zalantzak eta konpromezu ezak; edota, su-etena bertan behera uzteak eragin duen egoera ez du baldintzatu eta ez dakarkio aldaketarik bere erronka politikoari.

(19) Kale borroka irauteak eragin indargabetzegarria eta distortsionalizatzailea sortu du. Eta horrek ez dio gizarteari EAJk eta beste sektoreek prozesuarekiko erantzukizun eta gogo eza susmatzen eta hari erantzuten utzi.

(20) Ezker Abertzalea aldi politiko honen zabaltzean bere biziko garrantzia izanik, ez dago elkarrekikotasunik inizatibean tamainen, antolatze garapenaren eta bere militanteen esku hartzearen eta zabaldu den prozesuaren gizarte-aitzindaritzaren artean.

(21) "Goi" mailako akordio edo mugimendu politikoenganako menpekotasuna "tirakadaz" ibili den giza-multzo batean, eta era berean, eragin den estrategiarekiko konbentzimendu eta segurtasun maila ezberdinetan oinarritu da. Egoera hau antolatze eta gizarte guneetan nahasmena sortu duten erabakiekin areagotu da.

(22) Lankidetzak politikoko klasearte esparruaren sustapena eta garapena ez da sektore abertzale eta ezkerrekoen antolatze eta gizarte iharduerarekin itzuli; EAJrekin lortu den akordio politikoaren mailarekiko oso menpekoa den dinamikari eutsiz.

(23) EHk eta herrietan, auzoetan... abertzalea eta ezkerrekoa den egitura politikoa osatzearen aldekoak diren eta zain dauden beste sektoreek izaten dituzten 100,000 botuak, antolakuntzari dagokionez, ez dira kokatu; eta gizarteari dagokionez, ez daude aktibatua. Gai hau funtsezkoa da EAJ bera baldintzatzeko; honela, borroka armatua suerta ez dadin faktore baldintzagarri eta funtsezko gisa.

2.- Su-etenenaren prozesua eta haustura

2.1.- Irakurketa nagusia

(24) ETAk su-etena bertan behera uzteak euskal gizartea aztinu zuen. Bi Estatuek prozesuari egiten zioten probokazio eta sabotai dinamiketarik kanpo, ez zuen sumatzen horren goiz gerta zitekeenik.

(25) ETAk azaltzen zituen arrazoi nagusiak: EAJ-EAren konpromezu eta erabaki politiko eza, ez zetozen bat gizartearen sektore garrantzitsuren ikusmoldearekin, ezta Ezker Abertzalearen baitan zeudenekin ere. Erreferentzi autokritikoak eta prozesuaren bilakaeraz egin diren kritikak baieztapen honen azalpena ematen digu.

(26) ETAren erabakiak, indar abertzaleek konpromezu politiko itzulezinak beraien gain hartzen dituzten heinean: bide demokratikoen bitartez norgehiagoka zabaltzen utziko duten edukietan eta gizarte-eragitean alegia, erakunde honek gatazka armatua gainditzeko adierazi duen nahairekin bat egiten du.

(27) EAJk prozesuaren edukiak eta aldiak bere nahieran kudeatzeko azaldu duen jarrera, konpromizu berriak sahiestuz eta ETA horren lekuko hutsa bihurtu nahi izatean, gure aburuz, erakunde armatuak hartu zuen erabakiaren oinarrian dago.

(28) LABen ustez, ETAren erabakiak 98ko irailean zabaldu zen lankidetzaren eta konpromezuaren estrategia bultzatzea du helburu. Hala ere, erabaki honek eragin ditzakeen ondorioak kezkatzen gaituztela adierazten dugu, eta bertan dauden politika, sindikatuko eta gizarteko agente guztiei ardurarik handiena eskatzen diegu.

2.2.- Erabakiak eta ondorioak

(29) Su-etenaren hausturak prozesuan zeuden sektore guztietan aztindu ederra eragin du, eta bertan sakontzen utziko dituzten gogoetak eta konpromezuak bizkortu ditu.

(30) 99ko abenduan eman ziren mugimenduek eta 2000ko urtarrilaren 15 eta 22ko manifestaldiek nabarmen utzi dute prozesuak 99ko uztailetik aurrera jasan zuen geldialdia sahis zitekeela eta sahiestu behar zela.

(31) Espainoltasunak "krisialdi" honetaz baliatu da bere eraso gauzatzeko: Ezker Abertzalearen aurka errepresioari ekinez, eta dialektikoki abertzaletasunaren aurka (batik bat EAJren aurka zuzendua izan dena). Eraso honen xedea prozesuaren oinarritzko faktorea haustea zen: hots, abertzaleen arteko lankidetzaren eta konpromizuak haustea.

(32) PP, PSOEk eta Espainiako beste sektore baldintzagarriek Espainiako gizartean "Ermuako espiritua" berpizteko nahiak abertzaletasunaren aurkako kriminalizazio eta jazarpen politikoaren estrategia sendotzea du xede. Hau da, bere helburua ez da bakea, Euskal Herriaren porrota baizik.

(33) Testuinguru politiko honek proiektu espainiarraren, Espainia konstituzionalaren defentsan buru belarri ari dena, eta euskal proiektuaren, Euskal Herriaren onespenean eta prozesu demokratiko bat zabaltzean oinarritzen dena, arteko norgehiagoka areagotzen du.

(34) ETAk berriro borroka armatuari ekiteak biolentziari buruzko eztabaida piblean jarri du. LABen aburuz, izugarritzko kopeta behar da Euskal Herriarengan instituzioen, poliziaren, lege, gizartearengan eta lan munduan, eta kultura bortizkeria erabili duten eta darabilten indar politikoek interpela dezaten ezker abertzalea ETAk darabilen bortzaz, hau, dagoen bakarra bailitzan aurkeztuz.

(35) PP eta PSOEek, Euskal Herria izateko eta erabakitzeko duen hitza etengabe hipotekatzen dituzten erakundeek izanik, ez dute inolako zilegitasunik hura eskatzeko; beren helburu nagusia gatazka politikoa dagoenik ukatzea eta borroka armatua hortik kanpo dagoen zerbait bailitzan kokatzea da-eta.

(36) LABek honakoa azpimarratu nahi du: ETAren iharduera armatua ematen den testuingurua azpimarratuz, eta sindikatu autonomo eta demokratikoa izanik, bere zeregina ez da borroka armatuari estaldura ematea; gure helburua, bortxazko gertakari guztiak desagertuko diren demokrazia eta bakeazko eszenatoki politikoa erdiestea baino.

3.- Etorkizun-gakoak

3.1.- Prozesuaren aldeko apostua

(37) Aldi politiko honetan sartu diren aldagarri berriek ez dute aldatzen LABek: erakunde autonomo gisa, prozesua Euskal Herriarentzako bakezko, demokrazia eta subirotasun eszenatokira eramateko duen konpromizu sendoa indartzeko eta bultzatzeko. Horretarako, proiektu zehatz baten inguruan gehiengo politiko, sindikala eta soziala egituratuko du, eta behar den ausardiaz, xede horren alde borrokatuko da.

(38) LABek, denona den xede hori lortzearen, indar abertzale eta aurrerakoen artean elkarren menpekotasuneko estrategia sortzearen aldeko apustua egiten du. Hau ez datza amankomunak ez diren proiektuez prozesu bat eraikitzean; baizik eta DENOK Euskal Herria herri gisa onartua izan dadin eta status politiko, instituzionala, ekonomikoa eta soziala erabakitzeko eskubidearen beharraz elkarren menpekotasun batzuk sortzean.

(39) LABek garrantzitsua deritza ELAren eta beste sindikatuakiko ekintzen batasunak datozen hiletan erreferentzialtasuna eta eraginkortasuna hartzeari eta prozesuan benetako eta eraginkorra izango den aktibo bihurtzeari. Politika eta sindikatu mailan ekintza batasunaren berreskuratzea, honek eraikitze nazionala eta sozialaren estrategiari egiten dion ekarpenean sindikatuaren lehentasun gisa kokatzen da.

(40) Presoen eskubideen aldeko borroka eta prozesuan izan behar duten parte hartzea hari atxikituriko faktore gisa eratzen da, honek euskal gizartearen etengabeko eta mailakako erantzun gaia izan beharko duelarik.

(41) LABek eta Ezker Abertzaleak, urtarrilaren 27an deitu zuen grebaldia eta mobilizazio egunak: erantzun bateratu sakonak artikulatzeko zegoen ezintasunaren aurrean egin zuen jauzi kualitatibo gisa egin zelarik, balio izan du gainontzeko sektore politiko, sindikalak eta sozialak zenbaterainoko konpromizu mailak hartzeko eta benetakoak eta eraginkorrak diren presioak jasateko prest dauden jakiteko.

(42) Greba orokorraren irteera eta karakterizazioa jorratzeko erak, borroka politikako baliabide anitzen kontzeptualizazio egokiarekin batera, baloratu eta berbideratu behar da, eta gizarte mobilizazioan eraginkorrak eta irudimenezkoak diren talde-jauziak egiten lagundu behar dute.

(43) Amankomuna izan behar duen oinarritzko abiapuntu batetik abiatuz - eta sektore politiko eta sindikal batzuk sarritan zalantzan jartzen dituztenak - grebak, behin-behineko hiritarren geldialdiak eta lanustekak, gose grebak eta itxialdi jendetsuak bezalako baliabideek agente politiko, sindikalen eta sozialeen arteko gogoeta eta akordioen xede izan behar dute: mobilizazioa eta gizarte-presioa aktibatze beharra dago.

3.2.- Prozesuan jauzi berria

(44) Prozesuarekiko zehaztasuna eta konpromizua handituz gainditu behar da egun bizi dugun su-etenaren haustura egoera.

(45) Ezker Abertzaleak gatazka politikoari bide demokratikoen bitartez ekiteko, norgehiagoka demokratikoari birtualtasuna emateko egin duen berrespenak beste sektore abertzale eta aurrerakoien proposamen politiko argi batekin ordaindua izan behar du. Honela, honen bitartez, gizartearen gehiengo demokratikoa, bakea eta subirotasun eszenatoki batera abiatzen utz dezan.

(46) Euskal Herriak bizi duen bidegurutze historikoak Madrileko eta Pariseko ukazioa edo estrategia apurtuko dituzten mekanismo zehatzak eta proposamenak planteatzeko garaian euskal gizartearengan konfiantza eta ausardia eskatzen du.

(47) LABek arbuiatzen ditu eta borrokatuko da izan daitezkeen "hirugarren bideen" aurka, batez ere, hauek egun indarrean dagoen marko juridiko-politikoaren iraupenean edota garapenean oinarriturik daudenean.

(48) Euskal abertzale eta aurrerakoien, euskal demokraten funtsezko bateratasun gunea Euskal Herria errealitate politiko gisa onartzean eta prozesu eragilea martxan jartzean oinarritu behar da, non honetan sektore abertzale eta aurrerakoiek alternatiba zehatza adieraziko duten. Hots, euskal lurralde guztien gizon eta emakumeen gehiengoaren hitzarekiko begirunean oinarrituz.

(49) LABen ustez, premiazkoa egiten da indar abertzale eta aurrerakoien bizkortzea. Honela sahiestuko genuke esparru guztietan ematen ari den espainartasunaren erasoak abertzaletasuna defentsiban jar dezan.

(50) Ildo honetan, igaro diren hilabeteek ematen diguten esperientziak prozesuaren eboluziorako bi gako adierazten digu: Ezker Abertzaleak prozesua bultzatzeko eta zehazteko duen ahalmena; eta gizartearen sektore guztiek norgehiagoka demokratiko horretan izan behar duten ezinbesteko parte hartzea.